

NÉPNEVELŐ.

KATH. NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI LAP.

Az Érsekújvárvidéki és Nagyszombati róm. kath. néptanító-egyesületek közlönye.

Megjelenik a szorgalmi időben havonként kétszer, a szünidőben havonként egyszer. Előfizetési ár egy évre 2 frt, félévre 1 frt. Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztik és kiadják:
Dr. KOMLÓSSY FERENC és ZELLIGER JÓZSEF.

Hirdetési díjak:
Egy kéthasábos petisorsért 10 kr.

Az előfizetések, valamint a lap szellemi részét illető közlemények a „Népnevelő” kiadóhivatalához Nagyszombat-ba küldendők.

TARTALOM: Visszatekintés a mult tanévre. P. S. — A nagyszombati vikariátus területén lakó róm. kath. tanítók egyesületének jún. 9-én tartott III. nagygyűlése. — Beteg tanítók. — Egyesületi élet. — Irodalom és művészet. — Vegyes.

Visszatekintés a mult tanévre.

Végére jártunk ismét egy tanévnek. Megvolt az aratás. Tekintsük terményeit; a szív és ész terményeit, melyek a nevelés és oktatásban nyilvánulnak, hogy mennyire elégitettek azok ki.

Megyénk 318 iskolájával, 375,000-nél több évi népiskolai költségeivel, 55,000 közül 50,000 iskolába járóival az iskolai mozzanatok igen tarka képét nyújtja; a tanintézetek legkülönfélébb jellege mellett, nagy változatosságnak képét nyújtja azok tanügyi eredménye is; így vannak igen kitünő, de vannak nagyon rossz iskoláink is; itt az iskolabajlás teljes, amott hiányos; az egyik tanító igen ügyes, képzett és szorgalmatos, a másik éppen nem dicsérhető meg ezen tulajdonságaiért; vannak iskolák, hol a tanítók igen jól ellátvák és becsülvék, és vannak, a hol éhezniök kell s őket tehernek tartják, melytől nehéz megszabadulni. Ennyi változatosság természetesen nagy hatással is van a taneredményre s ugyancsak sok jó körülménynek kell összetalálkoznia, hogy mondhassuk, a taneredmény jó volt, mivel a rossz körülmények legtöbbszörre ugyanis maguktól jönnek össze a jó cselekvésnek egyszerű elmulasztása által is, mely többszörre károsabb hat, mint a szándékos rossz akarát.

Mint a gondos gazda számot vetettünk a tanév elején az iskola termő földén mindazon munkásokkal és eszközökkel, melyek

kel dolgoznunk kell; előkészítők a talajt és kötelességünk teljesítésének tudatában jó reményekkel néztünk a szellemi aratásnak eleibe. Nem volt igen jó, de hála az égnek, nem is rossz; középszerűes volt, mint akár idei gabonatermésünk, s azért sokat nem panaszkodunk. A jelenségekkel, ha nem is egészen, de némileg meg lehetünk elégedve. Ilyen az iskoláknak mindinkább mutatkozó túlnépessége, mi az erélyesebb szorításnak látszik eredményeül. Az iskolamulasztás körül fölhozott sok okok tarthatatlanságát egyszer már be kezdik látni intéző körökben. Úgy az ismétlő iskola is erősebb gyökeret látszott verni a mult tanévben, mert részben a kényszerítés is hatott. Sokkal jobb lenne az ismétlő oktatás, hogy ha intéző körökben belátnák az ismétlő iskola nevelő hatását, mely az éppen fölserdülő ifjúságra nézve oly fontos egy szempont. Ha ezen korban, midőn még törvény kényszeríti őket az iskolába, nem vagyunk képesek pontos iskoláztatás által lelkükre s erkölcsükre hatni, mit várhatunk a nép javításáról s az erkölcsök útjain való megtartásáról, midőn felnőtt tagjait az iskolába nem szoríthatjuk, sőt a templomba sem terelhetjük semmiféle eszközökkel? Vegyük csak mi kath. tanfériak kezünkbe a püspöki kar iskolai rendszabályait s nézzük meg, mit hagynak azok meg az ismétlő iskolára vonatkozólag, s bámulva fogjuk tapasztalni, minőknek kellene lenniök a kath. ismétlő iskoláknak, és

minők voltaképen. Ha ezúttal is az ismétlődő iskolákat oly annyira hangsúlyozzuk, ezt azért tesszük, mivel azok népnevelő hatását tapasztalva elismerjük, már pedig mi a „kath. népnevelés“ vezényszava alatt „élünk, mozgunk és vagyunk“ és szeretnők minden ügyfelünket reábirni, hogy ha a népek vallás s erkölcsi boldogulása szívükön fekszik, reformálják, az Istenért, az ismétlődő iskolát, ne sajnálják legalább azt a minimum téli 5 és nyári 2 heti órát, hogy legalább ezen órák kevesbítsék a koresmákban, fonókban, rossz andalgásokban töltött órák számát.

A mi édes hazánk állami nyelvét illeti, tapasztaljuk, hogy az iskolai hatóságok képviselőinek s a tanító urak jó akaratúak adják annak a legjobb lendületet. S be kell vallanunk, hogy a múlt tanévben e tekintetben egy jó lépéssel haladtunk előre. Azok a száraz fordítási és hajtogatási gyakorlatok, melyek épp oly unalmasak, mint haszontalanok, ismét vesztettek kissé térben, bár be kell vallanunk, hogy, a mint a vizsgálatok alkalmával tapasztaltuk, még mindig igen nagy előtérben van az a sok könyv nélküli betanulás, melylyel szajkókat lehet ugyan kitanítani, de embereket soha sem lehet okosan oktatni. Taníttassék csak a magyar nyelv teljesen gyakorlati módon, jelesül a beszéd- s értelemgyakorlatok, a hazai földrajz, történelmi darabok, a polgári jogok és kötelességek, s a ház körül előforduló természeti jelenségek magyarázása alkalmával, ez által lesz érdekes és élénk a magyar tanulás, — azután szólítsuk, köszöntessük, beszéltesük a gyermekeket magyarul, így több foganatja lesz, mint ha külön magyar nyelvi órákat határozzunk, a mi tulajdonkép nem is lenne szükséges.

Az évi vizsgálatok, — noha azok többnyire a látványos produkciók jellegét tüntetik elé — mindannak dacára a figyelmes szemlélőre nézve sok tanulással járnak. Megítélheti az könnyen, hogy hol történik valami, s hol nem. Azért nem egészen, de részben jogosult a gyermekek túlterheltségének panasza. Hanem igen sok függ e

tekintetben a tanítótól s eljárásától. Ha a tanító alaposan képzett és tapasztalt egyén, a gyermekek éppen nem terhelvők túl, mert a tantárgyak vonatkozásait s érintő pontjait olyképen érti egymáshoz illeszteni, hogy mintegy összevág az egész tanítás minden szakában s oly érdeklődést ébreszt a tanulás iránt, hogy a túlterhelésnek még a nyoma sem igen látszik, kiváltképen még oly iskolákban, hol a tanító jó fegyelmet tart, a hol egy pillantásra, intésre, szóra azonnal hajtanak a gyermekek s egymáson a rendben túltenni iparkodnak. Bizonyos tekintetben az ú. n. katonai nevelésmód még a legjobbnak bizonyul a tanuló-ifjúság mindkét neménél; a gyermekek mintegy teljesen a tanító hatalmában vannak s nem kell fecsérelnie annyi drága időt a fegyelem fenntartására, miáltal az oktatás eredménytelenné, a tanszakok szerinti fölosztásokra alkalom, — s a túlterhelésnek igazi oka válik. Derék, ügyes és szakukat értő tanítók mellett hazai népiskoláinkban még nem igen lehet túlterhelésről panaszkodni, annál kevésbbé, minthogy éppen a legkitünőbb iskoláknál nem is oly számosak a tanórák. Tekintsen csak valaki a külföld hasonnemű tanintézetéibe, ott lehet tapasztalni túlterhelést s a tan szabadság megcsorbitását, előidézve az idő, tanerők és tantárgyak beosztásának olykor nagyon is pedantikus minutiozitása által. És kivált vége minden túlterhelésnek akkor, a midőn a tanító le képes bocsátkozni a gyermekek közé, nem tart előadásokat, vizsgálatokat tanáriás modorban, mint azt városi iskolákban sokszor tapasztalni. Mondhatni, sok tanító ért ahhoz, hogy lebocsátkozik a tanuló gyermekekhez; ilyenek a legjobb és legérdekesebb vizsgálatokat mutattak föl s gyermekeiken 3—4 órányi szakadatlan kérdés és felelet után sem látszott nyoma az elfáradásnak.

Valóban, a vizsgálatok sok s érdekes tanulást szolgáltatnak nagyoknak, kicsinyeknek, szak- és nem szakembereknek. Azért még sokkal nagyobb mértékben kellett volna ezen vizsgálatoknak látogatva lenniük a közönség s kivált a gyermekek szü-

lei által; de fájdalom, alig hogy olykor egyik másik iskolaszéki tag volt jelen s nem ritka esetben magányosan ült a vizsgálati elnök, plebános-iskolaigazgató. Ez pedig helytelen; az oktatás szabad és általános, azért a vizsgálatok is mindenütt, még a zárdai belső iskolákban is nyilvánosak; mindenki meggyőződhetik, sőt kell is, hogy meggyőződjék egy tanévi szorgalomidő eredményéről. Az iskolának és kivált a vizsgáknak számos látogatása termékenyítőleg, elevenítőleg hat a tanítókra és tanulókra egyaránt; mert míg egyrészt az iskola az idealisztikus iránytól eltereltetve, haszontalan oktatási túlesapongásoktól elzáratik, másrészt a tanítók sem lesznek oly sok rossz akaratú megszólásoknak és kritikáknak kitéve, ha mindenki személyesen győződik meg arról, mit tesz a tanító, mikép jár el, mily körülményekkel kell számolnia, mit képesek a tanulók kimutatni és mit lehet tőlök okosan elvárni. Azért való igaz, a hol a közönség számosan jár el a vizsgálatokra, és tudomást szerez magának a tanítás eredményéről, az iskola életéről, ott a tanítókat is, és működjenek bármely félreeső helyeken, szeretik, becsülik s anyagi tekintetben jól szokták ellátni; ott pedig, a hol a szülők magukra hagyják a gyermekeket, mintha bizony elhagyott árvák lennének, ott a tanítósnak sem adják meg becsülését, sőt csak tehernek tartják, melytől nehezen lehet megszabadulni. Sokszor, fájdalom, a tanító is oka ennek. P. S.

Folytatjuk jövőre.

A nagyszombati vikariátus területén lakó róm. kath. tanítók egyesületének június hó 9-én tartott III. nagygyűlése.

Egyesületünk f. hó 9-én d. e. tíz órakor a városház tanácstermében a napokban előre közzétett tárgysorozattal tartotta harmadik nagygyűlését, mely következőleg folyt le.

Június hó 9-én reggel a főtemplomban szent misére megjelentünk, hogy tanácskozásunkra az Isten áldását kérjük.

Tíz órakor a kartársakat összegyüle-

kezve láttuk a városház tágas tanácstermében.

Miután mai gyűlésünkön tiszteletbeli elnökünk Boltizár József fölsz. püspök és érseki helynök ő mlga megjelenni ígérkezett, azért ő méltóságát rezidenciájában a nagygyűlés küldöttsége, mely Szecsányi Vilmos esperes, továbbá Nedbálek Ferenc és Lédeczy János tanító urakból állott, a gyűlésre meghívta. Nemsokára megjelenvén szeretetre méltó tiszteletbeli elnökünk a püspök ő mlga körünkben, harsány éljenek között elfoglalta elnöki székét.

Megváltónk szent nevével üdvözölvén a tagokat, szövegében buzgó és szorgalmas működésre serkentette a tanítókat, mint kik a legszebb eszmék szolgálatára szegődtek, továbbá azon óhaját is nyilvánította, hogy e helynökség esperességei körökké alakulva belépnének egyesületünkbe, hogy így osztatlan erővel működhessünk együtt.

Az ékes beszéd után Zelliger József képezdei igazgató-tanár s egyesületi elnök tartotta következő megnyitóját:

Méltóságos és ft. Püspök Ur!

Mélyen tisztelt nagygyűlés!

Egyesületünk 3 évi ciklusát átadjuk a multnak! Három éve annak, hogy egyesületünk mozog, él. A hazai kath. egyesületek csekély kivétellel mind ez időtől datálódnak. Nem egy sötét felleg tornyosult ez idő alatt a kath. tanítóegyesületek egén. De hála Istennek, minden nagyobb moraj nélkül szétoszoltak azok, s ha itt-ott kisebb fellegek még jelentkeznek, levén azok sziklaalaphoz építve, a pokol kapui sem győzedelmeskedhetnek azokon. Krisztus urunk a tenger viharzó habjainak parancsol s azok engedelmeskednek neki, csendes s néma lett a tenger. Mi is cselekedjünk hasonlóan! Legyünk engedelkenyek a nézetek eltérésénél, mivel az együttartás tesz bennünket erősekké. De minek is említeni ezeket Önök előtt, kik amugyis ismerik mindezeket, jobban mint szerény magam? Hisz ugyanerre tanítják, nevelik az egyház csemetéit és haza jövő polgárait. Azon szempontból teszem ezt, mivel a jót, üdvöset minél gyakrabban ismételni hasznos dolog-

nak bizonyult be mindig. De ne osztogassunk tanácsokat, ne lamentáljunk! Térjünk inkább a 3 éves egyesületi ciklusunk történetének vázolásához Számláljam-e elő, mit tett ez idő alatt az egyesület? Ezt önök, m. t. Uraim, igen jól tudják! Hogy tettünk valamit, az bizonyos: de hogy többet tehattünk volna, az is bizonyos! De hogy semmit sem tettünk volna, azt legnagyobb ellenségünk sem állíthatja. Mozogtunk, s ez — úgy hiszen — elég az életre. Hogy tervezeteinket a siker nem koronázta mindig, ezért bennünket felelősségre vonni, igazságtalanság s vakmerőség volna, habár ez a világ jutalma szokott lenni az önzetlen fáradozásnak. Különbösen lehangoltá tett, különösen csekélységet, nem egyszer, ha legjobb szándék s akaratom hajótörését szenvedett. Mi szép csendben, zajtalanul működünk, mivel tudjuk jól, hogy lármával eddig senki sem fogott nyulat; s hogy a tavaszi ibolya a bokor csendje és árnyában terjeszti a kellemes illatot, és „nem szükséges repülni a cél felé, a lassú haladás is elég“ mint ezt az emberek intézményeinél mindenféle tapasztalhatunk, mondja Frary. 5. l.

Ott vannak a lapokban közölt jegyzőkönyvek egész terjedelmükben, ott vannak lerakva működésünk tárgyai. Olvasták, mondjanak ítéletet működésünk fölött!

Működésünkhöz nem nagy koncepciók, nem merész alkotások s kiváló reformok fűződnek; mi fontolgtatva akartunk haladni. Ez, tagadhatatlanul nem szülhette mindig a legjobb eredményt s itt-ott elégtelenséget is támaszthat. A csigalépéssel való haladás — nézetünk szerint — biztosabb szokott lenni mindig. Hogy mily nagy adag nehezedik ebből vállainkra, nehéz volna eldönteni, de azt eltagadni nem lehet, nem szabad, hogy a jó szándék nem hiányzott bennünk, s ha mégis mulasztottunk volna valamit vagy sokat, abban a körülményeknek, melyekkel számolni kell, volt nagy részök.

Félre a sötét képekkel! örvendezettőbb képet hozunk elő!

Nincsen szándékomban borsót hányni

a falra, de azért mégis kimondom, hogy tanítóegyesületeinknek végecélja a jó és helyes tanítás és nevelés, vagyis a népiskolának a törvényes színvonalra való emelése. Ezt elérhetjük, ha a törvényes tárgyakat odaadólággal tanítjuk s a fiatalságot vallás-erkölcsösen neveljük. Ez nem a mi ideánk, oda fön, a trón lépcsőin is hangoztatják ezt! Bornemisza Ádám, a csángótelepek kormánybiztosának f. é. április hó 29-én a kihallgatáson ajánlotta figyelmébe a vallás ügyét Ő Felsége. Ez nem csak neki szólt, nekünk is szolgáljon vezéresillagul. S Ő Eminenciája, a II. nagygyűlésünk lefolyásáról neki felterjesztett jelentésünkre kegyelmes válaszában hangsúlyozta, hogy „a katolikus népiskolák tanítói, amennyiben az az egyesületen áll, minden erejükkel oda törekedjenek, hogy azok a törvény minden kívánalmának megfeleljenek.“ S hogy ez teljesül, erősen hisszük; hisz mi tanítók egy test s vér vagyunk. Ezt csak szilárd összetartásban érhetjük el; de nem úgy, mint azt a lapok irták, hogy minél inkább emelkedünk, minél jobban erősíteni és konzolidálni akarjuk egyesületeinket, minél több bölcseséget tanusítunk magatartásunkban, minél több udvariasságot érintkezéseinkben s kötelezettségeink beváltásában: annál inkább támasztunk rossz akaratot, irigységet, féltékenységet és gyűlöletet; szóval minden tekintetben és minden oldalról áskálódnak ellenünk.

Ha csak azt említem meg, hogy tantermuzeumot létesítettünk, pályakérdéseket jutalmaztunk, Emlékkönyvet adtunk ki, reményilem, eleget tettünk. Az „Emlékkönyvet“ illetőleg sok kívánni valónk volna. Önök, uraim, határozták el annak kiadását, könnyítsék annak elárusítását. — Igen, ha az egyesület rendelkezne jó nagy tőkével, akkor nagy-szerűekkel dicsekedhetnénk; de mi eddig nem voltunk képesek semmiből valamit előmutatni, mi valamiből csak valamit tudtunk előhozni.

Pénzzel nem rendelkezünk s ez a legnagyobb bajunk; jótéveink igen gyéren

jelentkeznek. Számuk elenyésző csekély. Pénztárunk is lapos eszerint, habár semmiféle szükségtelen dolgokra nem pazaroljuk a pénzt; sőt a szükségest is jól megforgatjuk, míg elhatározzuk magunkat annak megvevésére. Pénztárunkba csekély összegek folynak.

Eddig sok tétel fölött tanácskoztunk; kidolgoztuk a képviselői tanítói gyűlés elé terjesztendőket is: A felnőttek oktatása a magyar nyelvben. A törtek módszere a népiskolában. A közegészségügy. Mintatanításokat tartottunk a törtekről és a magyar nyelvből. Ez évben: „A szemléltetés szerepe a népiskolában“ 50 frank aranyban jutalmazandó tétel kidolgozása iratott ki. Azonkívül kidolgozásra ajánlottak: A történelem, az ének tanítása a népiskolában. A tanító anyagi helyzete és miként nevelje az iskola a gyermekeket, hogy belőlök munkaszerető polgárok váljanak.

E helyütt ismételtelen kell kiemelnem a szeredkerületi és a morva-sz. jánosi kerületeket; ezek az egyesület által tárgyalásra kijelölt tételek fölött eszmecsere folytattak, s az utóbbi két tételt kidolgozva be is küldte a központba. Itt azonban tárgyalásra nem kerülhetett, mivel csak tegnapelőtt este érkezett be.

Hogy munkálkodtunk, az előhozottak eléggé bizonyítják. Az egyesületnek a jövőben is munkálkodnia kell; még sok vár a megoldásra. Első sorban az alapszabályok megváltoztatása is vár reánk. A körülmények változtak, ezeknek is kell változniok.

Első és egyedüli tiszteletbeli tagtársunkat is meghívtuk a mai gyűlésre; de halmozott teendői nem engedték meg, hogy székhelyéről közénk jöhetett volna; kegyes leiratát a főjegyző ur lesz szíves a nagygyűlésnek tudomásra hozni.

Rövid vonásokban adtunk számot 3 évi működésünkről! Kérjük, vegyék ezt tudomásul.

Végül, midőn ő méltóságát szívünk mélyéből körünkben üdvözölnök, Isten szent áldását kérjük munkálkodásunkra. (Vége k.)

Beteg tanítók.

Az irgalmassági cselekedetek egyike: „a betegeket látogatni.“ Az így kifejezett irgalmassági cselekedet szorosabb értelemben nem foglalja magában csupán az embereknek betegágyaikon való meglátogatását, hanem tágabb értelemben mind oly felebaráti, szeretetteljes cselekedeteket is, amelyek az emberek betegségeit, szenvedéseit elviselhetőbbé és a gyógyulást elősegíthetőbbé eszközlik. Így a gyógyszerek megszerzése, erősebb tápanyagú ételek nyújtása, a fürdők olcsóbb áron való élvezése stb.

A mint a sorok címe is mutatja, ehelyütt a beteg tanítókról van szó. Örömmel vesszük tudomásul a pöstyéni tanítók köréből kiindult azon mozgalmat, melynek célja a fenti irgalmassági cselekedetnek, különösen tágabb értelemben való gyakorlása. A pöstyéni tanítók 1886. évi júl. hó 13-án Pöstyénben ily irányu értekezletet tartottak, amelynek jegyzőkönyvét a jó ügy érdekében szóról szóra közöljük:

Tárgy: A hazai tanítóság kebeléből alakuló segélyegyesület szervezése, melynek célja lenne, a pöstyéni gyógyfürdőt használó hazai beteg s szegény tanítók segélyezése, illetve bizonyos kedvezmények nyújtása oly szegény tanítók számára is, kik más fürdőre vannak utalva legalább addig is, míg hasonfokú segélyegyesületek más fürdőknél fel nem állítatnak, illetőleg ezek életbeléptetését támogatni és siettetni.

Simon Ferenc, pöstyéni állami igazg. tanító, mint ezen értekezlet összehívója, üdvözli a tagtársakat, köszöni szíves megjelenésöket, kifejti azon okokat, melyek a jelen értekezlet összehívását érdemleges határozatok hozatala végett sürgették. Előterjesztette, hogy hazai fürdőinkben a beteg tanítók segélyezésére eddigelé általában semmi, kedvezmények nyújtására pedig csekély gond fordított, minek oka abban keresendő, hogy ily irányú egyesületek még nem léteznek.

Ez okból a hazai beteg s szegény tanítók érdekében humanus cselekedetnek tartaná, ha kezdetben legelőször itt a pös-

tyéni gyógyfürdőnél szerveztetnék egy segélyegyesület a tanítóság kebeléből, mely kezdeményezés után a többi nevezetesebb hazai fürdőknél is hasonírányú egyesületek létesíttetnének. Az értekezletet megnyitja s felhívja, miszerint kebeléből ezen értekezletre egy elnököt s egy jegyzőt válasszon.

Ezen előterjesztést s eme jóírányú kezdeményezést az értekezlet általában helyléssel fogadta, s elnökül Smeringa Dénes, póstyéni k. tanítót, jegyzőül Simon Ferenc, póstyéni állami igazgató tanítót választotta.

II. Ezután előterjesztettek s tüzetesen megbeszéltek azon módokat, melyek megoldása által ezen humanus intézmény mielőbb életbe léptethető lenne, mire nézve az értekezlet a következő határozati javaslatokat hozta:

1. Alulírottak mint ezen egyesület kezdeményezői a cél keresztülvitele végett a jelen értekezleten szervező testületté alakulnak s mint ilyen testület e célra alapot gyűjt.

2. A segélyegyesület segélyezése állhat: a póstyéni áll. iskola tantermeiben ingyenes lakásból ágynemű nélkül, ingyenes, esetleg kedvezményes fürdőjegyekből, mérsékelt gyógykezelési és gyógyszerdíjakból, valamint a tőke-alap kamatjának nagyságához képest pénzbeli segélyezésből.

3. Az alapgyűjtést gyűjtőívek kibocsátásával a tagok díjaival s adományok által fogja az egyesület eszközölni.

4. A gyűjtőívek kibocsátását póstköltség fedezet hiányából akként fogja eszközölni az egyesület, hogy a címeikkel már ellátott gyűjtőíveket oly kérelemmel terjeszti a nyitramegyei kir. tanfelügyelőséghez, hogy azokat a többi kir. tanfelügyelőségek, egyházmegyei esperességek s megyei tanítótestületek elnökségeihez taggyűjtés céljából hivatalból továbbítani kegyeskednék.

5. Ezen egyesület tiszteletbeli elnököt s egy védnököt választ.

6. Az egyesület tagjai lehetnek: rendesek, pártolók és alapítók, kiknek jogaik és kötelességeik a később kidolgozandó alapszabályokban határozatnak meg.

7. Tekintettel azon körülményre, hogy ezen segélyegyesület egyedül a tanítók érdekében létesíttetik, az értekezlet véleményezi, miszerint a megyei tanítótestületek saját pénztárukból bizonyos összeggel járuljanak az alap létesítéséhez, a mire a gyűjtőívek kapcsán fognak felkérteni.

8. Az egyesület ügyeit addig is, míg a hatósági engedély az egylet életbeléptetéséhez meg nem adatik, az alulírt szervező testület, illetve az ideiglenes tisztikar intézi. Az egyesület érdekében tett intézkedésekről tanügyi lapok útján nyer a tanítóság tudomást.

9. A szervező testület az alapszabályokat rövid idő múlva elkészíti, addig is, míg azok ministeriumi jóváhagyást nyernek, hatósági engedély mellett eszközli az alap gyűjtését.

10. Ezen mozgalom sikerének előmozdítása tekintetéből felkérteni határozatott ngos Libertiny Gusztáv, kir. tanácsos s nyitramegyei tanfelügyelő ur, hogy a létesítendő segélyegyesület élére állva ismert buzgalma által ezen humanus intézménynek életet adni sziveskednék.

Ezen gyűlésből fölvevett jegyzőkönyv három eredeti példányban kiállítatván, az ülés véget ért, azon elnöki kijelentéssel, hogy a kir. tanfelügyelő ur vélemény adása után az egyesület működését folytatandja.

Smeringa Dénes s. k., értekezleteli elnök. *Simon Ferenc* s. k., ért. jegyző. *Szalay István* s. k., munkácsi áll. tanító. *Lackovics Miklós* s. k., póstyéni tanító. *Hollós Lajos* s. k., polg. isk. t. j.

*

Ezek után azon benső óhajunknak adunk kifejezést, hogy a mozgalom ne maradjon a kezdetnél, hanem a jó Isten kegyelme, a tanítók és a tanügybarátok segítségével életbe lépjen s így kartársaink betegségeinek könnyítéséhez, ill. teljes felgyógyulásukhoz hathatósan hozzájárulhasson!!

EGYESÜLETI ÉLET.

Jegyzőkönyv,

felvétel a duna-szerdahely-espereskerületi r. kath. tanítógyletnek 1885. é. okt. hó 22-én Szent-Mihályfán megtartott őszi tanácskozmánya alkalmával.

(Vége.)

5. Ezzel kapcsolatban szomoruan eceleti elnök azon — valóban — megmagyarázhatlan közönyt, melylyel az egyházmegyei tanító urak (köztök a d. szerdahely-tankerületbeliek is) az egyházmegyei nyugdíjalappal szemben viseltetnek. Kérve kéri elnök úr a tagokat saját érdekükben e nagy horderejű intézmény minél buzgóbb támogatására, a mit ugy eszközölhetnek legjobban, ha megragadva a még mindig kínálkozó kedvező alkalmat, tömegesen be-

lépnek az említett egyházmegyei nyugdíj-alap rendes tagjainak sorába.

Elnök többszöri felhívásának engedve, a jelenlévő tanító urak közül többen belépésüket nyilvánítták, és magukat a tagsági díjak pontos fizetésére kötelezik.

6. Jegyző felolvassa a Nagyméltóságú vallás és közokt. m. kir. miniszter úrnak 28696 sz. átiratát, mely arról értesít, hogy a népiskolai egészségügy szigorúbb ellenőrzése céljából külön közegészségügyi felügyelők nevezettek ki, kiknek közegészségügyi viszonyaink megfigyelése alkalmával a hatáskörükbe eső népiskolákra is kötelességük kiterjeszteni figyelmüket.

Ennek kapcsán elnök szívökre köti a tanítóknak, hogy az egészségügy tanításánál szem előtt tartva a törvény szigorú követelményeit — lelkiismeretesen és buzgón járjanak el.

7. Felolvastatik ez után a megyei kir. tanfelügyelőségnek egy leirata, melynek az ismétlőiskolások tanítására vonatkozó pontja élénk vitára adott alkalmat.

Az említett körlevél ugyanis sürgetvén az ismétlők oktatására kiszabott heti 5 óra pontos betartását, több tanító oda nyilatkozott, hogy erre törvényileg csak azon tanítók kötelezhetők, kik ismétlők-oktatása címén külön díjazásban részesülnek, ellenkező esetben semmire.

Nt. Glöckel Ignác úr állítja, hogy a tanítók kötelesek ingyen is az ismétlők oktatását teljesíteni, s ily címen nem is számíthatnak semmiféle külön díjazásra; állítását azonban kellőképp nem indokolja. E tekintetben a többség szorosán a törvény betűjéhez kíván alkalmazkodni.

8. Elnök úr örömmel hozza a közgyűlés tudomására, hogy a megyei kir. tanfelügyelőség útján a nm. v. és közokt. m. kir. miniszter úrhoz a kerület szegényebb sorsu tanszerekben tetemes hiányokat szenvedő iskoláinak felsegélyezése iránt benyújtott alázatos kérelme kedvező elintézés nyervén, Ő nagyméltósága többrendbeli értékes tanszerrel ajándékozta meg kerületünk szegényebb sorsu iskoláit. Így névszerint Baka község iskolája kapta: „Ma-

gyarország és Európa“ térképének egy-egy példányát; Lögér-Patony színezett természetrajzi ábrákat; Vásárut „Európa“ térképének egy példányát; Sz.-Mihályfa: színezett természetrajzi ábrákat, ezen kívül Széll: „Életmentés és Egészségtan“ című művének két példányát, melynek egyikét Énekes János vámosfalusi, a másikat Réffy Ignác deresikai tanítók kapják meg.

A közgyűlés úgy Ő nagyméltóságának a kegyes adományokért, mint megyénk érdemekben gazdag tanfelügyelőjének Ns. Róth József kir. tanácsos urnak ez ügyben kifejtett tevékenységeért jegyzőkönyvileg a leghálásabb köszönetét nyilváníttja.

9. Felolvastatik Pozsonyvármegye közgazgatási bizottságának f. 1885. évi október hó 8-án tartott ülése alkalmával 575. jkvi sz. alatt az iskolába beírt tanulók névszerinti kimutatása és az iskolamulasztások ügyében hozott határozata.

Tudomásul vétetik.

10. Nt. Glöckel Ignác úr indítványozza, hogy méltóságos Majer István c. püspök úr 50 éves írói jubileuma alkalmából, melyet rövid néhány nappal ezelőtt oly nagy ünnepélyességgel ült meg az egész magyarországi írói világ, helyén volna, ha egyletünk is csatlakoznék ezek táborához s az ünnepelt iránt érzett tiszteletének legalább jegyzőkönyvileg adna kifejezést.

Az indítvány az egyleti tagok általános helyeslésével találkozván, a duna-szerdahelyi tankerület tanítói kara Ő méltósága iránt érzett mély tisztelete jeléül 50 éves írói jubileuma alkalmából jegyzőkönyvileg mély tiszteletet és hódolatot szavaz.

11. Következett ez után a múlt, az az 1884-ik évi őszi közgyűlés alkalmával kitűzött, az egyleti elnökséghez beküldött pályamunkák felolvasása.

A határidőig, 1885-ik évi augusztus hóig beérkezett munkálatokra vonatkozólag Nt. Tomanovich Ferenc bírálóválasztmányi tag úr megjegyzi, miszerint legnagyobb részök példás szorgalomra vall. Különösen három dolgozatot tart kiemelendőknek: a 4. 6. 9. számmal megjelöltek. — Erre a közgyűlés határozatilag kimondja, hogy a

pályadíj 3 egyenlő részletben osztassék szét a legjobbnak talált három dolgozat írója közt.

12. Elnök úr felolvassa a jövő évi őszi közgyűlésre kidolgozandó tetteket. I. Mily állást foglaljon el az Egyház ikertestvére, gondozója a faluhelyeken még mindig szokásban levő libapásztorság ellen?

Káros-e ez a gyermekek nevelésére nézve?

Lehet-e és kell-e az abból netalán folyó káros következményeket — és mily eszközök által ellensúlyozni?

Lehetne-e azt és mily eszközök által idővel megszüntetni?

II. Célszerű-e és milyen házzal jár a természettudományok tanítása faluhelyen.

13. Pénztárnok felhívja a tagsági díjakkal hátralékban levő egyleti tagokat hátralékaik mielőbbi kiegyenlítésére, illetve befizetésére.

A gyűlésnek egyéb tárgya nem lévén, elnök azt a Pápahimnus elénekélése után a szokásos zárimával befejezettnek nyilvánítja, és az egyleti tagokat vendégszerető házába barátságos ebédre meghívja.

Kelt mint fent.

Erdődi Ferenc,
főtanító, egyesületi jegyző.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

— Megjelent: „Vas Gereben összes művel”-nek 19—22. füzeté az eddigi díszes, képekkel illusztrált kiadásban, mely nemcsak Vas Gereben kedves regényeinek szélesebb körben való terjedését segíti elő, hanem a könyvkiadó Méhner Vilmos kiváló dicséretére is válik.

— Szolcsányi Gyula könyvtárnál Egerben: István bácsi könyvesházának 6—9. füzeté, melyekben Stolz Albán: **Száz jó tanács egy baj ellen** c. irata — Krassy Felix gyöngyösi plebános szép fordításában — foglaltatik. Egy-egy füzet ára 15 kr. Nem tudjuk eléggé ajánlani ezen könyvesházat a népi iskolai könyvtárak figyelmébe.

— „Az olvasó kör” szépirodalmi regényfolyóirat rendszeres folyamából a 16. füzet, mely a „Rejtélyes kéz” — és rendkívüli folyamából a 7. füzet, mely „A Narbonnei kástély titka” c. érdekfeszítő regénynek folytatását hozza. Előfizetési ár a két folyamra egyenként negyedévre (6 füzet) 1 frt. 50 kr., 1/2 évre (12

f.) 3 frt., egész évre (24 füzet) 6 frt. Szerkesztő és kiadóhivatal Budapesten VIII. Stáció-utca 31. sz.

— Rózsavölgyi és Társa zeneműkereskedésben Budapesten Allaga Géza által cimbalomra átfirt válogatott népdaloknak 2. füzeté (összesen 16). Ára 1 frt 20 kr.

VEGYES.

— Mai számunkban levő „Betegtanítók” c. cikket olvasóink b. figyelmébe és jó akaratába ajánljuk.

— A július és augusztusi iskolai szünet idő általános megtartása megyénk valamennyi népiskoláiban, még az izr. iskoláknál is, jelen évben érvényesült meg először. A kir. tanfelügyelőség már évek óta készítette el erre a talajt, míg végre a népokt. törvény szellemében sikerült ez idén a közrendet keresztülvinni és megállapítani úgy, hogy ettől többé nem lehetséges eltérés. Az izrael. iskolákat nehéz volt ugyanis erre rávenni, minthogy hitközségeik sehogy sem akartak az e tekintetben kiadott törv. iskolai rendszabályoknak eleget tenni, míg a tanfelügyelőség kénytelenítve látta magát az állami hatalom hatását velük éreztetni az által, hogy szigorú meghagyást menesztett és néhány iskolát, a melyek még júliusban is tovább akartak babrálni, bezárattott és feuntartóikat zúgoktatásért felelősségre vonatta.

— Méhészeti előadások. Valló János, méhészeti vándortanár, legközelebb Pozsonyvármegye következő községeiben fog oktató gyakorlati szakelőadásokat tartani és pedig: Felbáron f. é. augusztus 23-án, Egyházzellén 24-én, Várkony-Nyéken 25-én, Kürthön 26-án, Nagy-Abonyban 27-én, Nagyléghen 28-án, Tejfaluban 29-én, Misérdiben 30-án, Dévény-Újfaluban szeptember hó 1-én, Stomfán 2-án, Magyarfalván 3-án, Malackán 4-én, Gajaron 5-én, Nagylévardon 6-án, Szent Jánoson 7-én és Búr-Szent-Györgyön 8-án, mindenkor délelőtti 8 órakor az illető községi elöljáróság által kijelölendő méhesekben. Felhívjuk az illető és szomszédos helyeken tartózkodó tanító urak s iskolai hatóságok figyelmét ezen előadásokra s kérjük, hogy a többi méhészekkel és méhészet iránt érdeklődőkkel is közöljék a vándortanár urnak, ki jelenleg Selmechányán székkel s közlékeny, szíves s udvarias modoráról ismeretes, ezen a méhészeti érdekek terjesztése céljából vállalt körútját.

— Üresedésbe jött népiskolai állomások a pozsonyvármegyei iskolai tankerületben: Segédtanítói állomás a r. k. iskolában Prukkon; a kántori tanító-állomás a r. k. iskolában Somorján; a harmadik rendes tanítói állomás az áll. el. iskolában Malackán; egy rendes tanári állomás a pozsonyi áll. kir. felsőbb leányiskolánál; a második tanítói állomás a r. k. iskoláknál Székelyfalun, Magyarfalun és Taksonyban; azonkívül a talósi és kossúthi közs. iskoláknál is betöltendő az állomások; üresedésbe jött továbbá egy segédtanítói állomás a r. k. iskolánál Egyházzellén; továbbá a kántortanítói állomás Detrekő-Csütörtőkön, a másodtanítói állomás Dévény-Újfalun, a 3-dik rendes tanítói állomás Besztercén, valamennyi kath. népiskoláknál.